

*Казан, Совет муниципаль районы МАДОУ
“100 нче татар телендә тәрбия һәм белем бирүче катнаш
төрдәге балалар бакчасы*

*Проект эшчәнлеге
Тема:” Г.Тукай һәм ел фасыллары”*

*Проект авторы:
Зарипова Гөлназ Камировна
I квалификацион
категорияле тәрбияче
Төркем: мәктәпкә әзерлек төркеме
Катнаша:24 бала*

Максат: Мәктәпкә эзерлек төркемендә милли тәрбия биргәндә Г.

Тукай шигырьләрен өйрәнү аша табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр турында балаларның күзаллауларын тирәнәйтү, ситемалаштыру. Тәжрибәләр аша әйләнә-тирә чынбарлык турында күзаллауларын ныгыту, белемнәрен арттыру.

Бурычлар:

- ел фасыллары турында үзенчәлекле мәгълүмат бирү;
- табигать күренешләре, закончалыклары һәм алар арасындагы бәйләнешкә нәтижә чыгарырга өйрәтү;
- яңа күзәтүдән чыгып яңа тәжрибәләр үткәрү;
- туган як табигатенә карата сак караш һәм мөхәббәт тәрбияләү.

Проектның төре: ижади эзләнү, озак вакытлы

Катнашучылар : төркем балалары 6 -7 яшь,
төркем тәрбиячесе, рус теле укытучысы,
музыка житәкчесе.

Үткәрү вакыты: сентябрь – май

Күзәтү өлкәсе: Тукай шигыре аша табигатьне
күзәтү, тәҗрибәләр ясау

Түбәндәге проект өчен финанс чыганаклары
таләп ителми.

Этаплар

- *I азерләнү*
- *II белем бирү эшчәнлеге*
- *III нәтижә*

І этап. Балалар белән эш формалары

- *Альбомнар*
- *Өстәл китаплары*
- *Дидактик уеннар*
- *Схемалар*
- *Интерактив уеннар*
- *Тәҗрибә һәм экспериментлар*
- *Күзәтүләр*
- *Табигать материаллары белән уеннар*
- *Хезмәт*

Г.Тукай әкиятләре

- Кисекбаш
- Су анасы
- Кәжә – сарык
- Эш беткәч уйнарга ярый
- Туган тел
- Кызыклы шәкерт
- Бала белән күбәләк
- Яңгыр илә кояш
- Гали белән кәжә
- Туган авыл
- Кышкы кич
- Ай һәм кояш

II этап – белем бирү

№	Тема	Белем бирү өлкәсе	Максат	Жиһазлау	Балалар белән эш	Ата – аналар белән эш	Башка педагоглар белән эш
1 С Е Н Т Я Б Р Ь	Г.Тукай һәм көз ел фасылы	Танып –белү, Социаль-терү, матур әдәбият	Көз фасылының үзенә генә хас булган матурлыгын күрә белү. Шигырьнен эчтәлеген анлау, хәтер сәләтен арттыру	Көз сүрәтләнган рәсемнәр, Презентация “Көз”,	Табышмак өйрәнү. Дидактик уен”Көз билгеләрен әйт” Шигырь уку. Сораулар. Балалар эшчәнлеге. Сүзле уен “Көз”.	Г.Тукай музеена экскурсия ясарга тәкъдим итү	Рус теле укытучысы белән Г.Тукай музейе турында сөйләшү..
О К Т Я Б Р Ь	Рәсем	Нәфәсәти, Танып-белү	Алтын көз турындагы кичерешләрне сүрәтләргә өйрәтү. Төрле агачлар ясауны ныгыту(кәүсәләре көрән, караңгы көрән, ачык көрән, соры, яшел-соры)Рәсемне дәрәс урнаштыра белү.	Көз турындагы рәсемнәр, гербарийлар, буяулар, бөгәрләнган кәгазь	Пейзаж турында сөйләшү. ”Алтын көз”жырлау. Көзгә табигатьне сүрәтләргә тәкъдим итү.Төрле агачлар сүрәтләнган рәсемнәрне табу.	Төрле яфрактардан гербарийлар ясау.	Музыка житәкчесе белән “Алтын көз” түгәрәк уенын өйрәнү.
	Күзәтү – сентябрь – ноябрь	Танып-белү. Социаль-терү	Көз айларына хас үзенчәлекләр белән танышу.Әбиләр чуагына игътибарны юнәтү, сынамышлар өйрәнү, чагыштыру.	Бакча һәм мәктәп яны майданчыгы, Өмәт тавы,агачлар,куаклар.	Өйләнә- тирәнә күзәтү;һәрбер айда каен агачын күзәтү-аермалыктарны һәм охшаш яктарны табу, билгеләп бару	Парк, елга буйларындагы үзгәрешләрне күзәтү.	Рус теле укытучысы белән көз турында хикәя төзү
Н О Я Б Р Ь	Тәҗрибә уздыру. Жирдә һава бармы	Социаль-терү, танып-белү, хезмәт	Тикшерү, нәтиҗә ясау аркылы күзаллауларын үстерү.Жир һәм һаваның үзлекләрен тикшерү.	2-3 колба яки стакан, жир, таякчык.	Әңгәмә, видеоязма, слайдлар карау, чагыштыру, күзәтү, сорау - жавап	Бакчада.паркта төрле катлам жирне күзәтү	Ф.Яруллинның “Шүрәле” балетын тыңлау

Д Е К А Б Р Ь	Г.Тукай һәм кыш ел фасылына күзәтү.	Танып-белү, матур әдәбият	Г.Тукайның “Кыш” шигыре аша кыш фасылына күзәтү ясау. Аның матурлыгын күрә һәм аңлата белү.	Презентация “Кыш”, рәсемнәр жыентыгы, балалар ясаган рәсемнәр.	Презентация, рәсемнәр карау, әңгәмә, сорау – жавап, чагыштыру, күзәтү.	Кышкы уеннар темасына кул эше (рәсем, ябыштыру)	Рус теле укытучысы белән Г.Тукай яшәгән урыннар турында сөйләшү.
Я Н В А Р Ь	Тәжрибә. Кар һәм бозның үзлекләрен тикшерү	Танып-белү, социаль-терү, хезмәт тәрбиясе.	Бер халәттән икенче халәткә керүне тәжрибә ясау ысулы белән тикшереп карау. Кар һәм бозның үзлекләрен ныгыту.	Презентация “Кар һәм боз”, кар һәм боз салынган савытлар, таякчыклар	Табышмак уку, Әңгәмә оештыру, чагыштыру, кызыксыну, кар һәм боз турында слайдлар карау, тәжрибә үткәрү	Өйдә кар һәм бознын үзлекләрен тикшереп фотога төшереп килү.	Музыка укытучысы белән “Тундырам” уенын өйрәнү.
Ф Е В Р А Л Ь	Кышкы пейзаж. Рәсем	Нәфәсәти тәрбия, социаль-терү	Кыш картинасын ясарга өйрәтү. Салкын зәңгәр, шәмәхә, алсу, сары төсләрне кулланып ясау. Агачларның төрлелеген күрсәтә белү. Эстетик күзаллауны үстерү.	Иллюстрацияләр, тон бирелгән альбом бите, акварель, гуашь	Шигыр уку, жырлар жырлау, аңлату, искә төшерү, анализ.	Шәһәр янындагы, парктагы, урмандагы кышкы пейзажны күзәтү.	Г.Тукайның “туган авыл” көен тыңлау һәм өйрәнү
	Күзәтү декабрь – февраль	Танып-белү, Социаль - терү, коммуникация	Кыш фасылына хас булган билгеләрне күзәтү, чагыштыру, сынамышлар өйрәнү	Бакча һәм мәктәп яы майданчыгындагы агачлар, куаклар, әйләнә-тирә	Көз көне күзәткән агачлар һәм куакларны һәрбер айда күзәтеп бару, аермалыкларны табу һәм чагыштыру, билгеләп бару	Идел, Казансу, Кама елгаларындагы үзгәрешләрне күзәтү, билгеләп бару	Рус теле укытучысы белән кыш турында хикәя төзү.

МАРТ	Г.Тукай һәм яз ел фасылына күзәтү.	Танып –белү, матур әдәбият	Г.Тукайның “Яз” шигыре аша яз ел фасылы билгеләрен ачыклау, чагыштыру.	Презентация “Яз”, рәсемнәр, Видеоязма ”Чайковский Яз”	Презентация, рәсемнәр карау, башка ел фасыллары белән чагыштыру, күзәтү, хикәя төзү, сорау-жавап, видеоязма карау	Елгада боз ачылуын күзәтү	Рус теле укытучысы “Яңгыр илә кояш” мультфильмын карау.
АПРЕЛЬ	Тәҗрибә. Суның чисталыгын тикшерү.	Танып –белү, хезмәт	Суның үзлекләрен тәҗрибә аркылы тикшерү. Аның тереклеккә ни өчен кирәклеген ачыклау	Презентация “Су һәм аның үзлекләре”, су салынган берничә стакан, кумер, тушь “Су анасы” мультфильмын карау,	Презентация карау, күзәтү, суны кар һәм боз белән чагыштыру, нәтиҗә ясау, әңгәмә	Елгадагы һәм кран суын чагыштыру	Бакировның “Су анасы” симфониясын тыңлау.
МАЙ	Язгы пейзаж. Рәсем	Нәфәсәти, танып-белү	Табигатьтә язгы жирне, һаваны, уянып килүче агачларны тулы бер биттә, матур итеп урнаштырып ясарга өйрәтү. Палитра да эшләү. Сызыкларны төрлечә калыныкта ясый белү. Әйләнә-тирәгә соклана белү	Иллюстрацияләр, гуаштон бирелгән альбом бите..”Шүрәле” мультфильмын карау	Шигырь уку, яз билгеләрен ныгыту һәм башка ел фасылы белән чагыштыру, рәсемнәр карау, анализ.. Г.Тукайның “Ай белән кояш” мультфильмын карау	Якын тирәдәге табигатьне күзәтү.	Музыка укытучысы белән “Сыерчык оялары” дигән уенны уйнау.
	Күзәтү март - май	Танып –белү, социаль-ләштерү	Яз фасылына билгеле булган үзенчәлекләрен күзәтү, чагыштыру, нәтиҗә ясау, сынамышлар өйрәнү	Бакча һәм мәктәп яны майданчыгы, Әмәт тавы.	Язгы табигатьне күзәтү, башка ел фасыллары белән чагыштыру, нәтиҗә ясау. Агач һәм куаклардагы үзгәрешләргә игътибар итү.	Сыерчык оялары ясау. Язгы урманга экскурсия.	Рус теле укытучысы белән яз турында хикәя төзү.

Ата – аналарның экологик тәрбиягә карашы.

III- этап - нәтижә

1. Нәрсә ул экология? -----

2. Сезнең бүлмә гөлләрегез бармы? Булмаса, ни өчен юк? -----
3. Сезнең өегездә эт, мәче һ.б. хайваннар бармы? -----
4. Сезнең балагыз белән агач утыртканыгыз бармы? -----
- 5.Сезнең балагыз белән бергәләп жимлек ясыйсызмы? -----
6. Сез бергәләшеп табигать турында китаплар укыйсызмы?

- 7.Сезнең балагыз табигать турында тапшырулар карыймы? Карамаса ни өчен? -----
- 8.Сез урманга, паркларга,зоопаркка экскурсияләр ясыйсызмы? -----
- 9.Сезнең балагыз ачык һавада (урамда) уйнарга яратамы?

- 10.Сезнең балагыз агачларның, чәчәкләрнең, жиләкләрнең һ.б. исемнәрен беләме? -----
11. Сез балагызга агачларның, дару үләннәренең, жиләкләрнең, бөжәкләрнең, кошларның файдасы турында сөйләсезме?

12. Сезнең балагыз табигать турында шигырьләр. Табышмаклар. Әйтемнәр, мәкальләр беләме?

13. Сезнең балагыз хайваннарга һәм үсемлекләргә карата кайгыртучан мөнәсәбәт күрсәтәме? -----
- 14.Сезнең балагыз балалар бакчасында табигать турында кирәкле белем ала дип уйлыйсызмы?

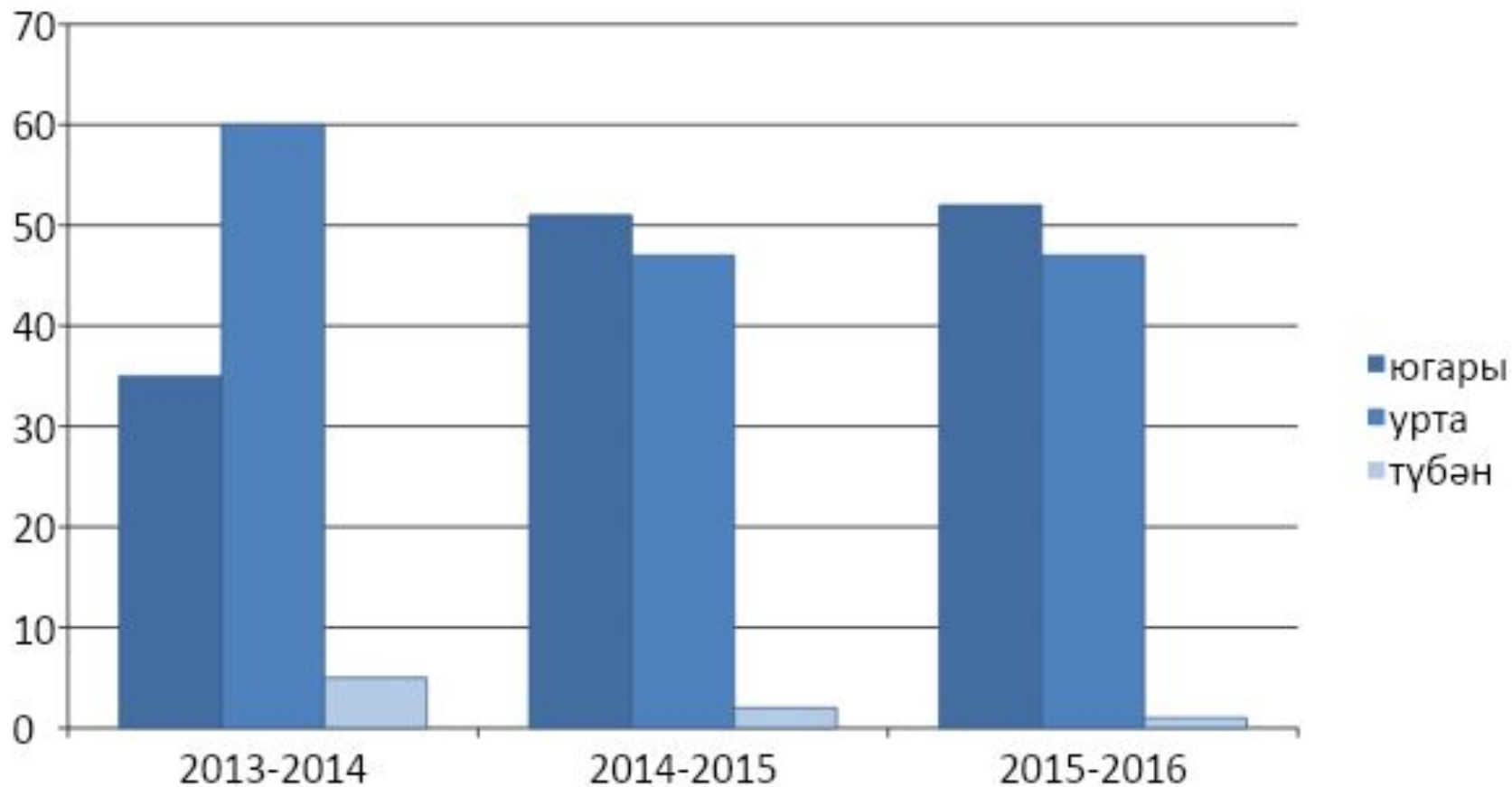
III этап. ЭКОЛОГИК БЕЛЕМ КҮРСӘТКЕЧЕ Совет районы 100нче б/б

**2015- 2016 уку елы /елның беренче яртысы/
Тәрбиячеләр: _____**

№	Бала исеме	Бәйрәм		Күзаллау			Кызыл китап			экологик нормалар	Экологик проблема-ларны чишү	Таби-гатькә булышу	үзене эколик грамотлы тогу	Нәти жә
		жир көне	Тира-июньне Саклау	Табигать,хайван нар,үсемлекләр яраклашу	Табигать бәйләнеше	Кешенең табигатькә йогынтысы	Үсемлек-ләр	Хайван-нар	Кошлар балыклар					
1	Камилла													
2	Алия													
3	Булат													
4	Самир													
5	Таисия													
6	Игорь													
7	Карим													
8	Саид													
9	Риянна													
10	Ксения													
11	Мария													
12	Регина													
13	К.Камилла													
14	Риана													
15	Малика													
16	Самаг													
17	Ранель													
18	Сабина													
19	Софья													
20	Карим													
21	Искандер													
22	Эльмир													
23	Альфина													
24	Самира													

Нәтижә, тәкъдимнәр:

Шэтан. Экологик тэрбия-балалар бакчасында

*Шэтан. Балаларның экологик белем күрсәткече
(чыганақ «От рождения до школы» Н.Е.Вераксы
Мозаика-Синтез,2012)*

<i>күрсәткеч</i>	<i>2012-2013</i>	<i>2013-2014</i>	<i>2014-2015</i>
<i>югары</i>	<i>35</i>	<i>51</i>	<i>52</i>
<i>урта</i>	<i>60</i>	<i>47</i>	<i>47</i>
<i>түбән</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

III этап. Ата - аналар да уятылган кызыксыну

Видеофильмнар жыйелмасы:

- "Боден күленең чиста суы"*
- "Казан зоопаркы"*
- "Мәскәү зоопаркы"*
- "Шәһәр уртасында шарлавык"*
- "Альп тауларының матурлығы"*